

Ekonomiskt bistånd

Aktuella juridiska frågor

Mia Hemmestad

Avd. för utbildning och arbetsmarknad/Avd. för juridik
5 februari 2018

Vad är aktuellt?

Remiss av utkast till lagrådsremiss – [Ny möjlighet till uppehållstillstånd](#)

- Vissa ensamkommande unga som fyllt 18 kan få uppehållstillstånd för gymnasiestudier
- Gäller från 1 juni 2018 (inte beslutat än)

[Ny förvaltningslag](#)

- Gäller från 1 juli 2018

Aktuella domar från Högsta förvaltningsdomstolen under 2017

Bistånd till den som ska utvisas

- [HFD 2017 ref. 33](#) (juni 2017)
- Den som håller sig undan verkställighet av ett utvisningsbeslut har *ingen rätt* till försörjningsstöd enligt SoL – inte heller ”nödbistånd”
- Socialnämnden *får* ge bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL
- Vad gäller för vuxna som fått ett utvisningsbeslut men som inte håller sig undan?
 - [SKL](#): samma som ovan

Den som ansöker om TUT och väntar på beslut

- Rätt till bistånd enligt LMA – 1 §
 - asylsökande (1 p.)
 - den som ansöker om uppehållstillstånd + *av särskilda skäl medgetts rätt att vistas i Sverige* under tiden som ansökan prövas (3 p.)
- Punkt 3 – socialnämnden i vistelsekommunen prövar
 - dagersättning och särskilt bidrag enligt LMA (lag och förordning)
 - ingen rätt till logi enligt LMA eller SoL (jfr HFD 2017 ref. 33)
 - ingen rätt till bistånd om man ansöker om TUT på samma grund som tidigare
 - börjar gälla när Migrationsverket stoppar verkställigheten

Socialtjänstens ansvar för bostäder

- Kommunens ansvar för bostäder
 - bostadsförsörjning – allmänt ansvar
 - bostättningslagen – erbjuda nyanlända som anvisas till kommunen boende
- Socialtjänsten har ingen skyldighet att tillgodose behoven av bostad i allmänhet
- Vuxna har ett eget ansvar att hitta boende
 - söka bostad via bostadsförmedling, ställa sig i bostadskö etc.
- ”Tak över huvudet” kan beviljas för akut situation

Rätt till bistånd till boende?

- Rätt till SoL-bistånd i form av boende om
 - helt bostadslös + ”speciella svårigheter”
 - t.ex. skulder, psykisk ohälsa/andra medicinska besvär, missbruk, tidigare vräkning och uttömt möjligheter att ordna boende på egen hand
 - RÅ 1990 ref. 119, [RÅ 2004 ref. 130](#)
- Några exempel från kammarrätterna
 - Nyanlända + barn – inte speciella svårigheter (KR GBG, mål nr 3229-16)
 - 21-årig gymnasiestuderande – inte speciella svårigheter (KR GBG mål nr 3357-13)
 - Kvinna + två barn, neuropsykiatriska diagnoser, skulder – inte speciella svårigheter (KR STHLM mål nr 4129-17).
 - Man + barn, betalningsanmärkningar, skulder, psykisk ohälsa – speciella svårigheter (KR JKP mål nr 2857-14)

Försörjning till den som studerar

- Vuxna studerande har normalt ingen rätt till bistånd
- Gymnasiestuderande ungdomar
 - kravet att stå till arbetsmarknadens förfogande ska inte ställas på gymnasiestuderande ungdomar ([prop. 2015/16:136 s. 21](#))
 - söka studiebidrag och studielån i första hand
- Studier inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program
 - ex. ett års studier inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin
 - ingen rätt till studiestöd från CSN
 - aktivt deltagande i arbetsmarknadspolitiskt program är normalt tillräckligt för att stå till arbetsmarknadens förfogande (KR STHLM, mål nr 319—327-17)

Ny förvaltningslag från 1 juli 2018

- Kraven på legalitet, objektivitet och proportionalitet uttrycks i lagen (5 §)
 - åtgärder ska ha stöd i rättsordningen
 - myndigheten ska vara saklig och opartisk
 - åtgärder får inte vara mer långtgående än vad som behövs, rimlig proportion mellan avsett resultat och olägenhet som antas uppstå för enskild m.m.
- Begreppet myndighetsutövning tas bort
- Skärpta (?) krav på tolk (13 §)
 - tolk *ska* användas *om det behövs* för att enskild ska kunna ta tillvara sin rätt
 - gäller när myndighet har kontakt med någon som inte behärskar svenska

- Regler mot långsam handläggning införs (11-12 §§, 49 §)
 - om avgörande bedöms bli väsentligen försenat ska enskild underrättas + redovisa anledning till försening
 - om ett ärende som inleds av enskild inte avgjorts i första instans inom sex månader, får parten skriftligen begära att myndighet avgör ärende.
 - Myndighet ska inom fyra veckor avgöra ärendet eller avslå begäran
 - Beslut att avslå får överklagas
- Bestämmelse om när gynnande beslut får återkallas (37 §)
 - förbehåll om återkallelse
 - tvingande säkerhetsskäl
 - felaktigheten beror på att parten lämnat oriktiga/vilseledande uppgifter
 - RÅ 2000 ref. 16 – ändring vid ”väsentligen ändrade förhållanden” inte möjligt

Högsta förvaltningsdomstolens domar

- [HFD 2017 ref. 51](#) – förbrukade medel kan beaktas mer än tre månader bakåt i tid endast under speciella omständigheter
- [HFD 2017 ref 23](#) – det finns endast ett *synnerligen begränsat utrymme* för att anse att en person är tillförsäkrad en skälig levnadsnivå även utan tillgång till internet i hemmet
- [HFD 2017 ref. 26](#) – extra tillägg till studiebidrag som sparats ska beaktas vid biståndsprövningen

Tack för mig!

Mia Hemmestad

Mia.hemmestad@skl.se

Tel. nr 08-452 78 49 (ons-fre kl. 13-15)